

Verdi ooper valitseja talumatust vastutusest

TAMBET KAUGEMA

tambet.kaugema@postimees.ee

Rahvusooperi Estonia peadirigendil Paul Mägil on frakivarrukast võtta mitu head põhjust, miks täna õhtul taasesietendub tema teatris Giuseppe Verdi ooper «Don Carlo». Peamine põhjus on mõistagi Verdi ise.

«Ooperimaailma ilma Verdita pole olemas,» selgitab Mägi, «teda ooperimajast välja jätta pole võimalik.»

Estonia valikule lisab kaalu asjaolu, et tuleva aasta 27. jaanuaril möödub 100 aastat kuulsa helilooja surmast ning see tõttu kõlab sel hooajal tema muusika maailma kõigis enesest lugupidavates ooperimajades ja kontserdisaalides.

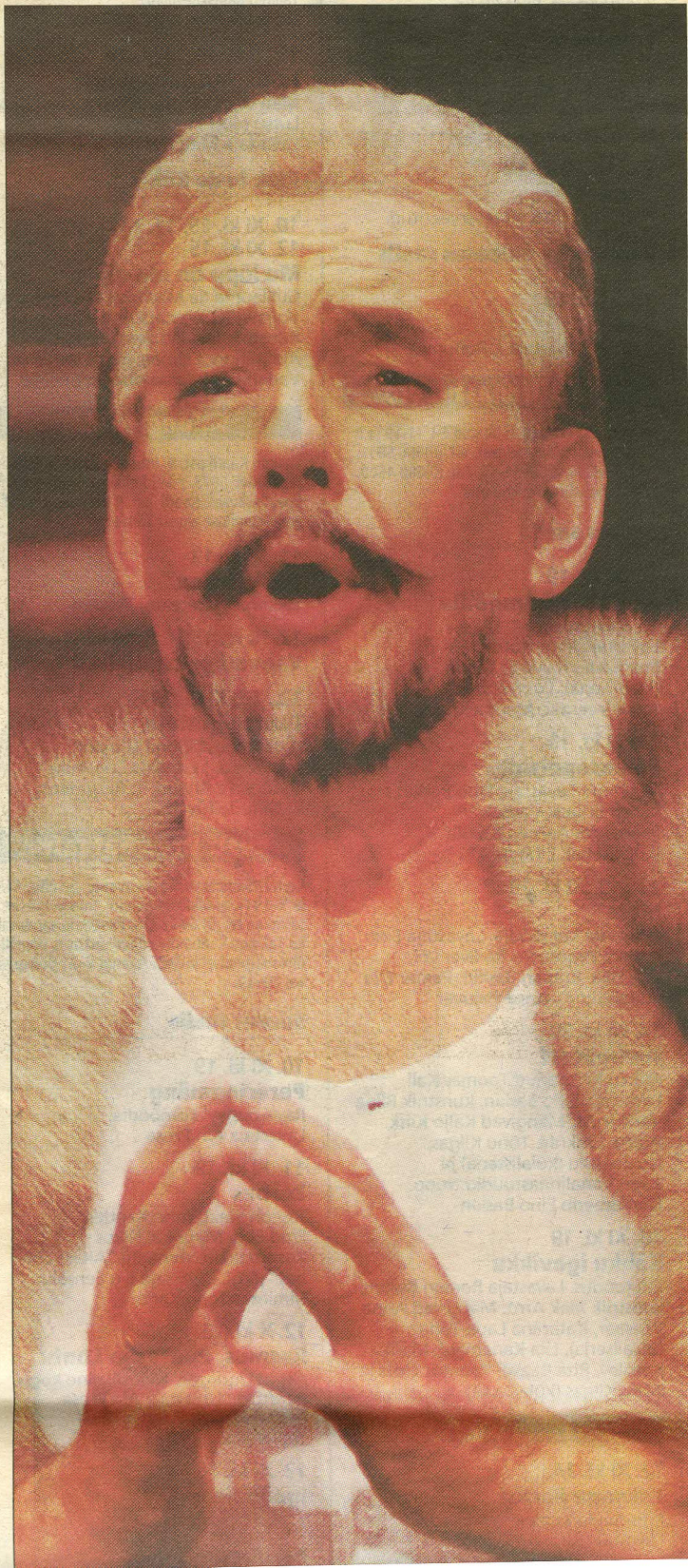
Verdi-väärilised solistid

Üheskoos maailmaga Verdi surma-aastapäeva tähistav Estonia etendab jaanuaris järjest kõiki oma Verdi-lavastusi, mille seas on auväärne koht ka täna esietenduval «Don Carlo». Selleks festivaliks saab Estonias lavaküpsuks teinegi selle hooaja Verdi-uuslavastus, «Macbeth».

«Don Carlo» kasuks räägib peadirigendi sõnul ka see, et Estonial on praegu välja panna Verdi-vääriline solistide koosseis. «Hulk aastaid ei ole kuulnud sellist kuningas Filippot, nagu seda laulab Mati Palm,» toob Mägi näite.

Friedrich Schilleri «Don Carlose» põhjal kirjutatud ooperi sündmused toimuvad 16. sajandi Hispaanias, millel lasub inkvisitsiooni õudne vari: põletatakse ketsereid, peetakse veriseid sõdu, punutakse armuintrüüge. Hispaaniat valitseb kõikvõimas monarh Filippo II.

Lavastaja Neeme Kuninga sõnul on oluline mõista, et selle ooperi ajaloolistest tegelastest sõltus kunagi vaata et kogu maailma saatus. «Mõne tegelase otsus või kapriis võis muuta ajalugu,» selgitab Kuningas. «Kui Carlo oleks käitunud teisiti, oleks ilmselt ka tänapäeva



Verdi-väärilised solistid

Üheskoos maailmaga Verdi surma-aastapäeva tähistav Estonia etendab jaanuaris järjest kõiki oma Verdi-lavastusi, mille seas on auväärne koht ka täna esietenduval «Don Carlo». Selleks festivaliks saab Estonias lavaküpsuks teinegi selle hooaja Verdi-uuslavastus, «Macbeth».

«Don Carlo» kasuks räägib peadirigendi sõnul ka see, et Estonial on praegu välja panna Verdi-vääriline solistide koosseis. «Hulk aastaid ei ole kuulnud sellist kuningas Filippot, nagu seda laulab Mati Palm,» toob Mägi näite.

Friedrich Schilleri «Don Carlose» põhjal kirjutatud ooperi sündmused toimuvad 16. sajandi Hispaanias, millel lasub inkvisitsiooni õudne vari: põletatakse ketsereid, peetakse veriseid sõdu, punutakse armuintrüüge. Hispaaniat valitseb kõikvõimas monarh Filippo II.

Lavastaja Neeme Kuninga sõnul on oluline mõista, et selle ooperi ajaloolistest tegelastest sõltus kunagi vaata et kogu maailma saatus. «Mõne tegelase otsus või kapriis võis muuta ajalugu,» selgitab Kuningas. «Kui Carlo oleks käitunud teisiti, oleks ilmselt ka tänapäeva Euroopa teistsugune.»

«Don Carlo» on ooper valitseja vastutuse suuruselt ja selle talumise inimlikest piiridest, lisab Kuningas. «Seega puudub peateema, on vaid paljude teemade fataalne põimumine. Veriselt pörkuvad eri mõttemaailmad.»

See väljendub ka tegelaste rohkuses, keda võiks täite õigusega nimetada peategelaseks.

Ooper mitme peategelasega

Ehkki Carlo (Vello Jürna) nimi seisab Verdi ooperi pealkirjas, võiks seal sama hästi olla ka printsess Eboli (Riina Airenne), Elisabetta di Valois' (Asta Kriksciunaite Leedust), kuningas Filippo (Mati Palm, Leonid Savitski), Rodrigo di Posa (Aare Saal, Rauno Elp) või suurinkviisitori (Teo Maiste, Leonid Savitski) nimi.

Kuninga lavastus ei erine kontseptsioonilt eriti tema 1994. aasta «Don Carlost» Estonias, küll on aga uus lavakujundus, mille tegi Anna Kontek Soomest.

«Et mitte kulutada palju raha uhke ja kalli lavakujunduse peale, mida see ooper ju võimaldaks,» räägib lavastaja, «sai valitud minimalistlik tee.»

Kõik selle nimel, et raskepäraste dekoratsioonide asemel tõuseks fookusesse muusika ja meeldejäädav osatäitmised.



HARRI ROSPU

Vanameister Mati Palm laulab «Don Carlos» kuningas Filippot.

«Visuaalses mõttes olen püüdnud ennast lavastajana asetada tagaplaanile, keskendunud rohkem muusikalisele dramaturgiale ja rollisuhetele,» selgitab Kuningas oma lavastuse staatilist vormi.

Omaette rikkuse ja vaatamisväärusena nimetab ta Kus-

tav-Agu Püümani kostüüme, mis on kujundatud ajalooliste originaallõigete järgi ning olid kasutusel juba Estonia eelmises «Don Carlos».

Verdi «Don Carlo» esietendub rahvusooperis Estonia täna õhtul kell 19.